

Brainy-kaarte

**Voorgestelde
Memorandum**

DOEL:

Hierdie breinkaarte dien as 'n studiehulpmiddel, en bevat slegs die belangrikste punte in die Platinum handboek vir Graad 5 Natuurwetenskappe & Tegnologie.

(Uitgewers : Pearson Marang (Edms.) Bpk.)

(Outeurs : R. Adatia, F. Clitheroe, S. Cohen, J. Cowan, R. de Villiers, A. Joannides, R. Sadie, M. Van Zyl, L. Visagie, H. Waters, J. Webb)

AANSPREEKLIKHEID:

Op geen stadium is die bedoeling dat hierdie hulpmiddel die inhoud van die oorspronklike handboek moet of sal vervang nie. Verwys ten alle tye terug na die handboek vir inhoud, illustrasies, voorbeelde, gevallestudies en aktiwiteite tydens studie en in die geval van 'n dispuut. Brainysaurus™ neem geen aanspreeklikheid vir wysigings van inhoud wat mag plaasvind nie. 'n Ekstra bladsy per eenheid of onderwerp word op die leë stel verskaf indien 'n leerder ekstra inligting wil byvoeg.

KOPIEREG:

Brainy-Kaarte word deur die wet beskerm en word slegs verkoop vir gebruik in privaat kapasiteit. Enige ongemagtigde kopiëring, verspreiding, uitvoering, huur, uitleen, herverkope, uitstalling of skerm kopieë ("screen dumps") word deur die wet verbied. Oortreders sal onderworpe wees aan kriminele vervolging en siviele boetes.

Kopiereg © Brainysaurus™ - Alle regte voorbehou

1. Hoe beweeg die Aarde om die Son?

In 'n baan wat 'n wentelbaan genoem word.

Wat word die beweging, wat 'n voorwerp in die ruimte om 'n ander voorwerp maak, genoem?

'n Omwenteling

2. In watter rigting beweeg die Aarde om die Son?

Antikloksgewys

1. Hoe vinnig beweeg die Aarde op sy wentelbaan om die Son?

Omtrent 30 kilometer per sekonde.

2. Hoe lank neem dit die Aarde om een maal om die Son te wentel?

365¼ dae - ons noem dit 'n jaar.

3. Wat gebeur met die Aarde op sy wentelbaan gedurende verskillende tye van die jaar?

Die Aarde is op verskillende plekke op sy wentelbaan om die Son.

1. Wat is die Aarde se as?

Dit is 'n denkbeeldige lyn wat deur die middel van die Aarde loop en dit strek vanaf die Noordpool tot by die Suidpool

2. Op watter twee maniere beweeg die Aarde?

1. Die Aarde draai om sy eie as.
2. Die Aarde wentel om die Son.

3. Wanneer iets om 'n as in die rondte draai, sê ons dit _____ roteer.

7. DIE AARDE BEWEEG OM DIE SON

2. DIE AARDE NEEM ONGEVEER 365 DAE OM EEN MAAL OM DIE SON TE BEWEEG

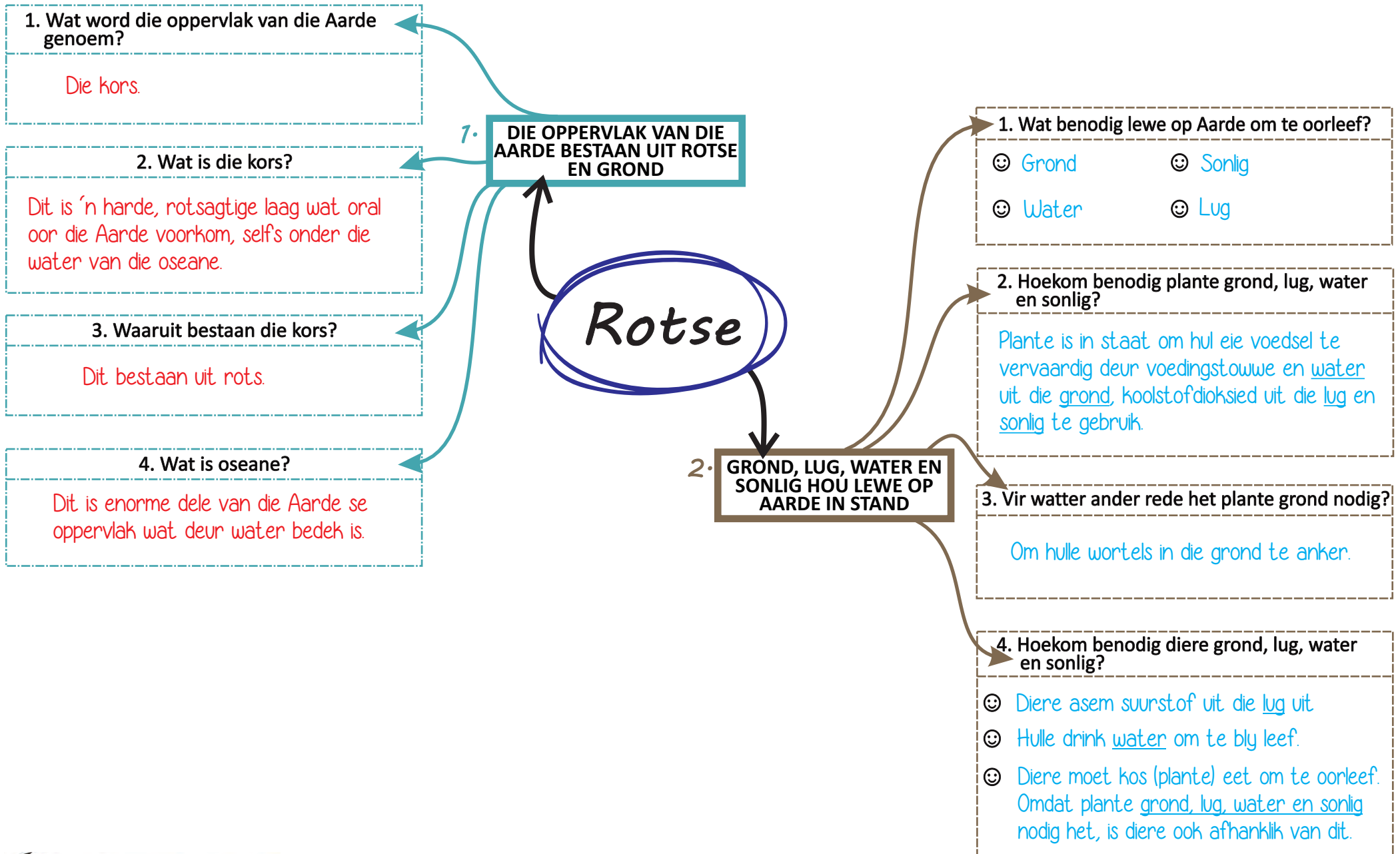
3. DIE AARDE DRAAI OM SY EIE AS

5. Hoe lank neem dit die Aarde om een maal om sy eie as te roteer?

24 uur - ons noem dit 'n dag.

4. In watter rigting roteer die Aarde?

Die Aarde draai antikloksgewys van wes na oos.

1. Benoem die verskillende lae in die Aarde se oppervlakte:

- 1. Boggrond
- 2. Ondergrond
- 3. Stukke rots en grond
- 4. Soliede rots

2. Wat is die boggrond?

Dit is die donkerste laag grond wat die meeste voedingstowwe bevat.

Wat bevat die boggrond?

Die reste van dooie plante en diere.

1. LAND BESTAAN UIT ROTSE, ONDERGROND EN BOGROND

Grond kom van rotse af

2. BOGROND LÊ OP DIE OPPERVLAK

1. Hoe word boggrond gevorm?

Rotse op die oppervlak word in kleiner deeltjies opgebreek.

Wat sal jy altyd onder die boggrond aantref?

Soliede rots wat nog nie tot grond afgebreek is nie.

1. Hoe lyk korrels nadat rotse opgebreek is?

Die korrels het almal verskillende groottes.

Wat word die korrels genoem?

Sandkorrels

Wat word die klein, fyn korrels genoem?

Kleikorrels

2. Noem die drie hoofgroepe waarin grond verdeel word:

1. Sandgrond
2. Kleigrond
3. Leemgrond

1. Wat is sandgrond?

1. Wat is kleigrond?

7. GROND IS GEWOONLIK 'N MENGSEL VAN VERSKILLEDE SOORTE GRONDKORRELS IN VERSKILLEDE VERHOUDINGS

Grondsoorte
(1)

1-1 Sandgrond

1-2 Kleigrond

1-3 Leemgrond

1. Wat is leemgrond?

Dit is grond met gelike hoeveelhede sand...

1. Wat kan in die ruimtes tussen die korrels pas?

Lug en water.

2. Wat sal gebeur as al die ruimtes met water gevul is?

Die grond sal baie nat wees.

3. Wat sal gebeur as al die ruimtes met lug gevul is?

Die grond sal baie droog wees.

Grondsoorte
(2)

2. **DAAR IS LUG EN WATER IN GROND**

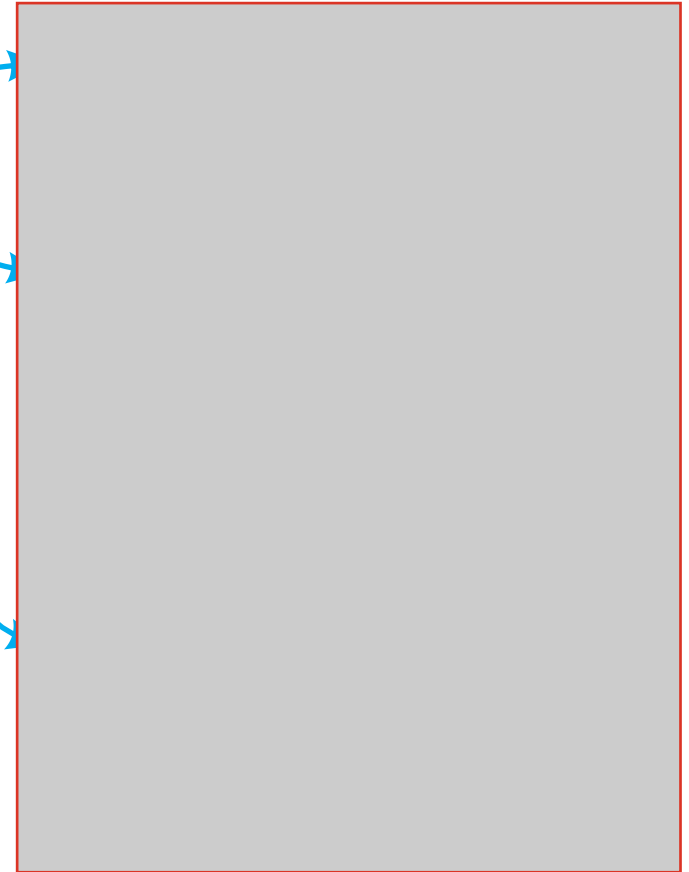
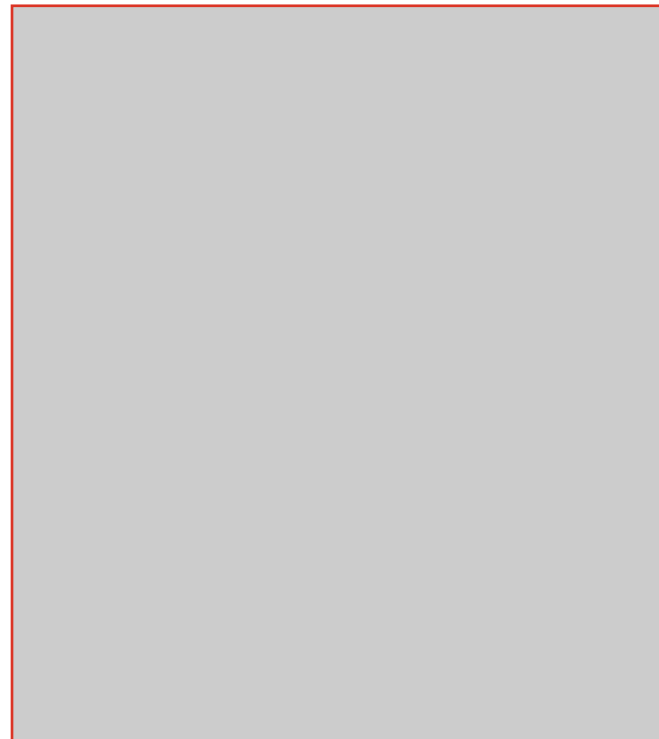
3. **DIE GROND BEVAT DIE RESTE VAN DOOIE ORGANISMES EN BAIE KLEIN LEWENDE ORGANISMES**

3. Watter ander lewende dinge, behalwe vir diere wat jy kan sien, is ook in die grond?

Baie klein lewende organismes wat jy net met 'n mikroskoop kan sien.

Wat doen hulle in die grond?

Hulle eet die reste van dooie plante en diere.

1. Hoekom neem dit duisende jare vir bogrond om te vorm?

Rotse breek baie stadig op tot die klein korreltjies wat grond vorm.

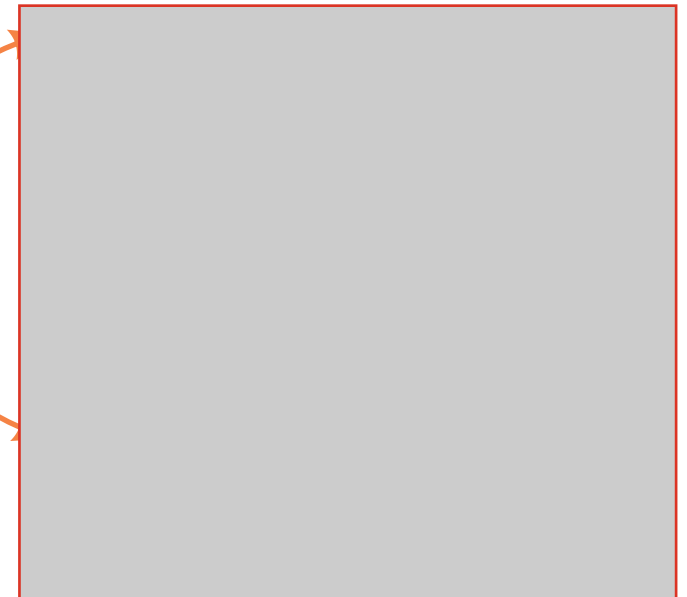
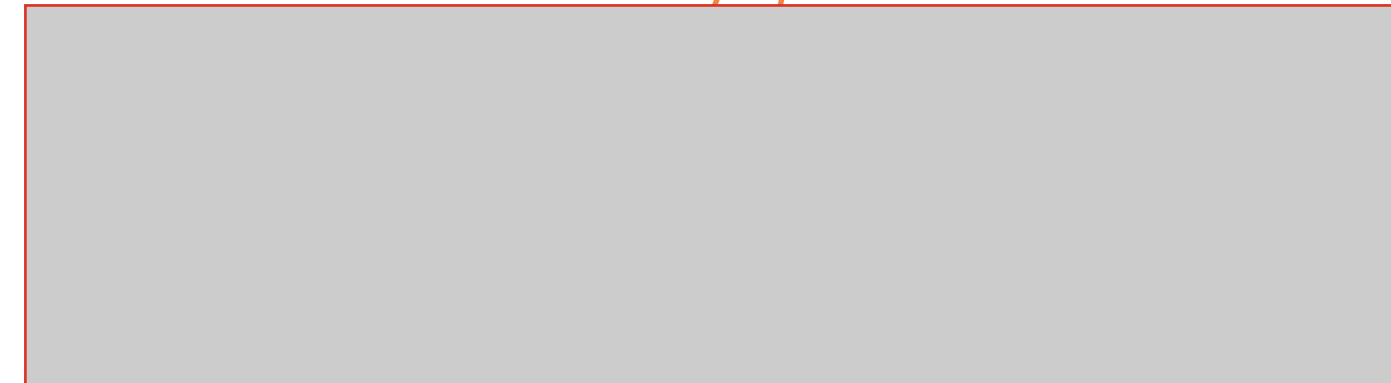
2. Hoekom is bogrond so belangrik?

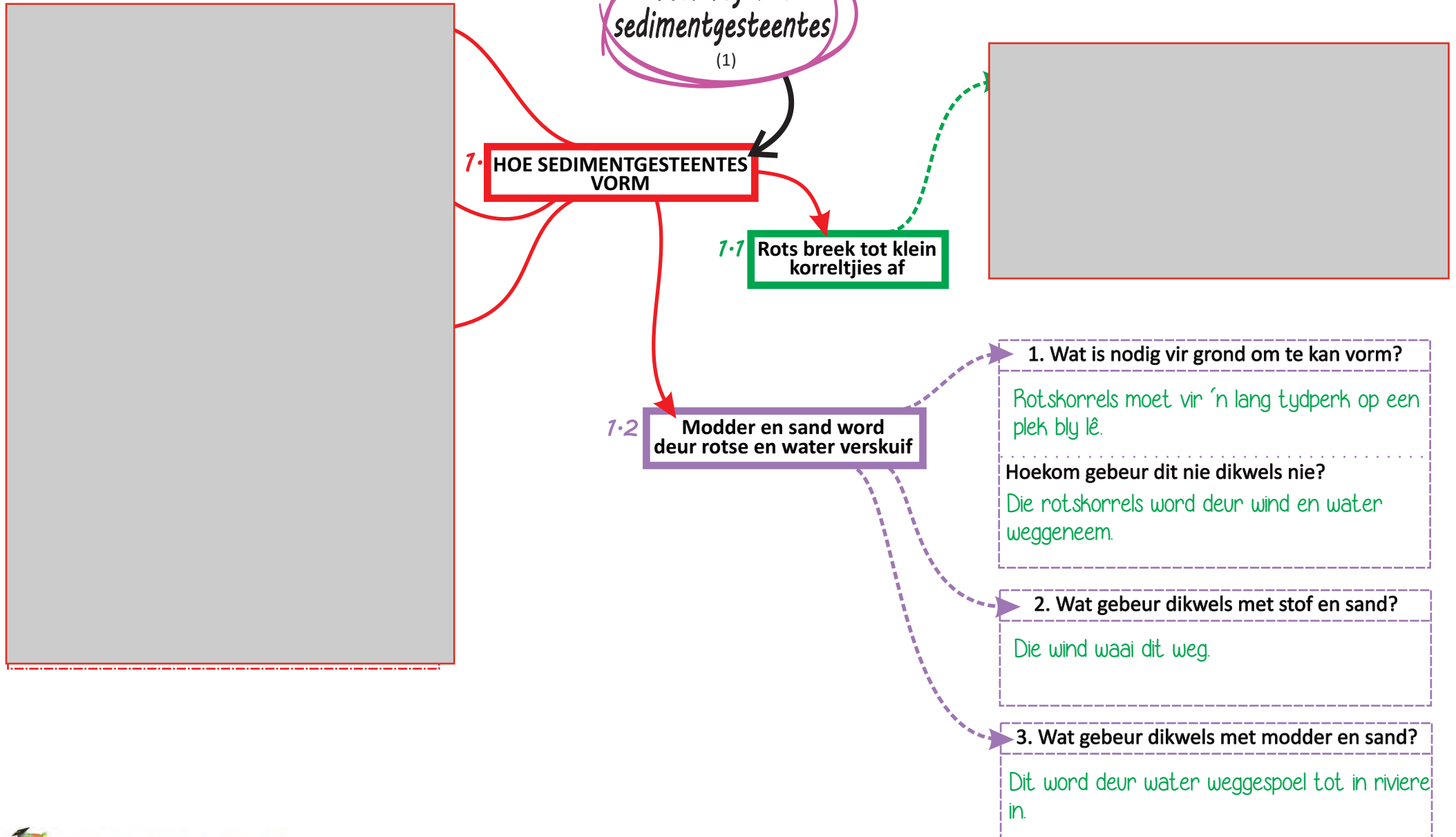
- ☺ Plante het die bogrond, wat baie voedingstowwe in het, nodig om te groei.
- ☺ Mense en diere is afhanklik van die plante wat in die bogrond groei.

Grondsoorte

(3)

4. GROND VORM BAIE STADIG IN DIE NATUUR EN KAN NIE VERVANG WORD NIE

1. Hoekom laat val wind en water die klein stukkie gebreekte rots?

☺ Die wind en water verloor spoed en hou op beweeg.

☺ Ons sê die gebreekte rots word afgeset.

2. Wat word die klein korreltjies sand, modder en stof genoem wanneer dit afgeset word?

Sediment

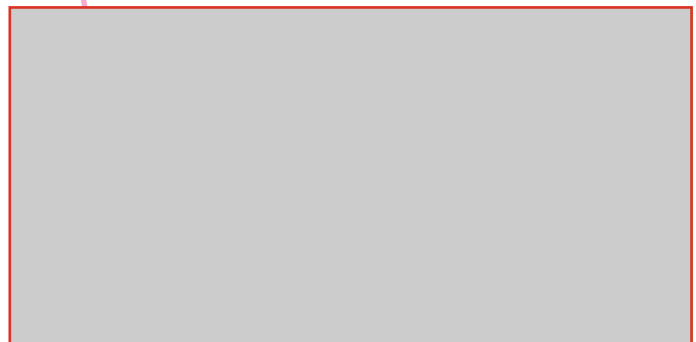
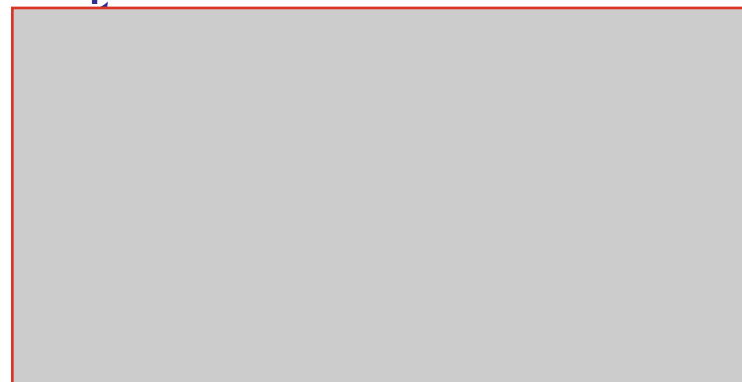
7. HOE SEDIMENTGESTEENTES VORM

Vorming van sedimentgesteentes
(2)

7.3 Modder, stof en sand word in laagliggende gebiede afgeset

7.4 Nuwe lae modder en sand word bo-op bestaande lae afgeset

7.5 Lae word saamgepers, verhard en vorm sedimentgesteentes

BrainyKaarte is 'n oorspronklike Brainysaurus produk.

Beskerm asseblief Brainy se lewensbestaan - Moet nie roofkopieë van hierdie produk maak en versprei nie.

www.brainysaurus.com
sel : 081 707 2313

1. Gee drie voorbeelde van sedimentgesteentes:
1. Skalie
  2. Sandsteen
  3. Kalksteen

Vorming van sedimentgesteentes
(3)

2. VOORBEELDE VAN SEDIMENTGESTEENTES

3. Wat word sedimentgesteentes wat uit sand gevorm word, genoem?

Sandsteen

1. Waarvoor word kalksteen hoofsaaklik gebruik?

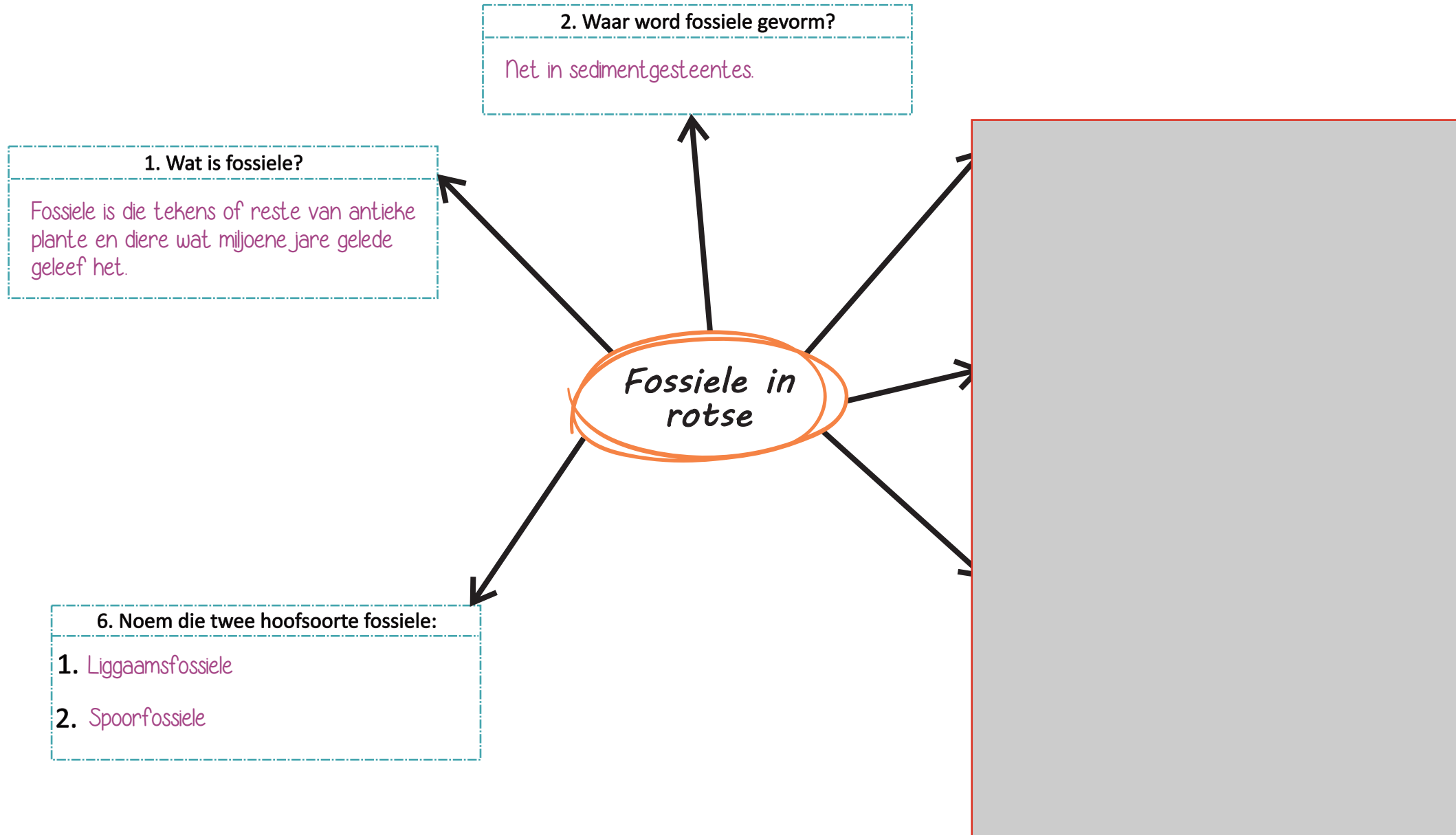
Om sement te maak.

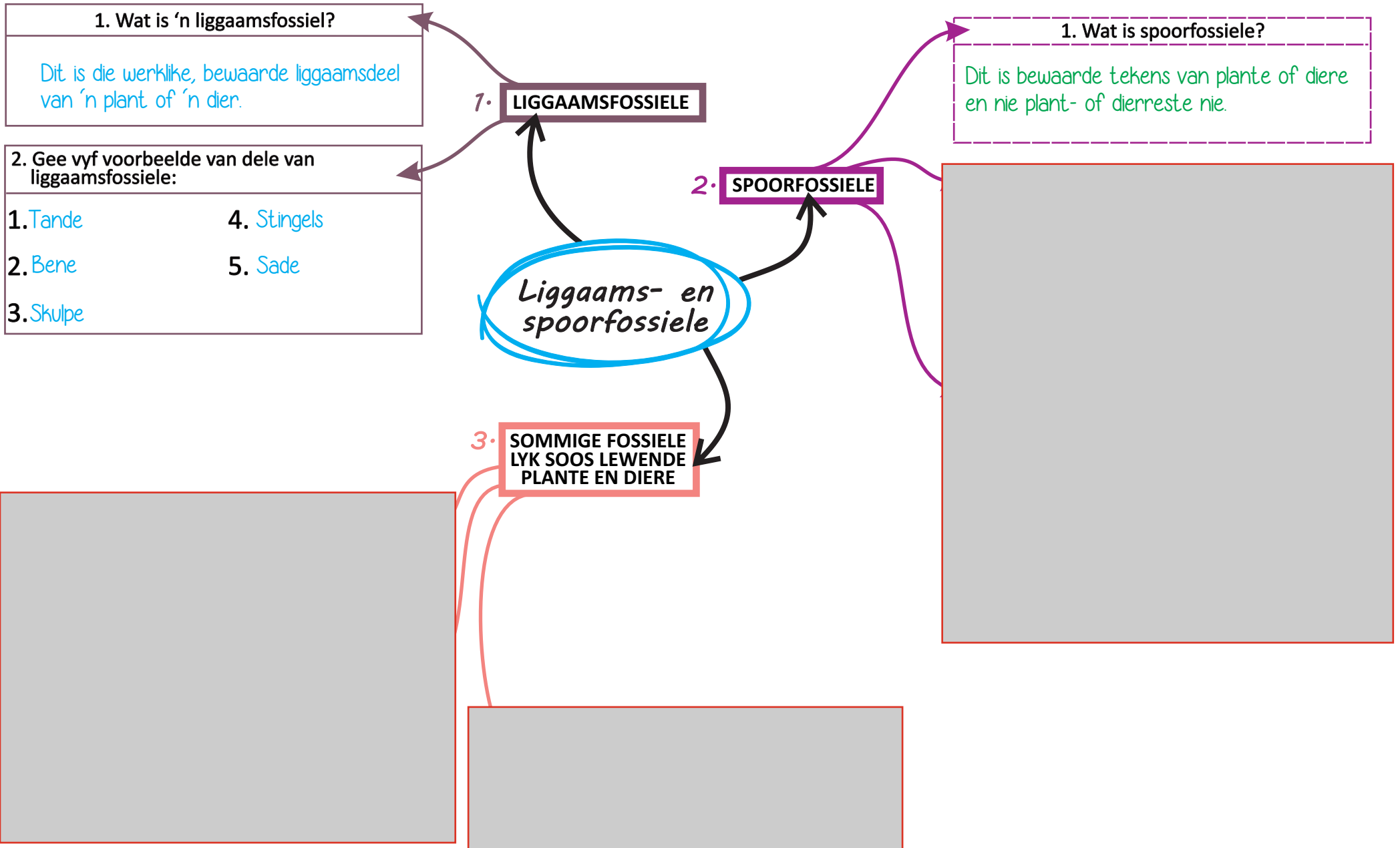
Verduidelik hoe dit gemaak word:

Die kalksteen word fyngedruk en met klein hoeveelhede klei gemeng.

Die mengsel word tot amper 1500°C in 'n hoogoond verhit. Die poeier word in sakke verpak.

Gebuike van sedimentgesteentes
(1)

7. **INLEIDING**

2. **FOSSIELPLANTE**

3. **FOSSIELINSEKTE**

4. **AFRIKA-DINOSOURUSSE**

Die belangrikheid
van Suid-Afrikaanse
fossiele (1)

1. Aan watter diere wat vandag leef, is dinosourusse verwant?

- ☺ Akkedisse
- ☺ Krokodille
- ☺ Voëls

2. Waar het die Euskelosaurus 220 miljoen jaar gelede geleef?

In die gebied waar die Karoo vandag is.

Hoe groot was hierdie dinosourus?

Tussen vier en nege meter lank.

3. Wat weet jy van die Lesothosaurus?

Dit is die kleinste dinosourus wat in Suid-Afrika ontdek is.

Hoekom word dit die Lesothosaurus genoem?

Dit is vernoem na Lesotho waar dit ontdek is.

1. Wat was die belangrikste soogdierfossiele wat gevind is?

- ☺ Sabeltandkatte
- ☺ Kortnekkameelperde

5. FOSSIELE VAN SOOGDIERE

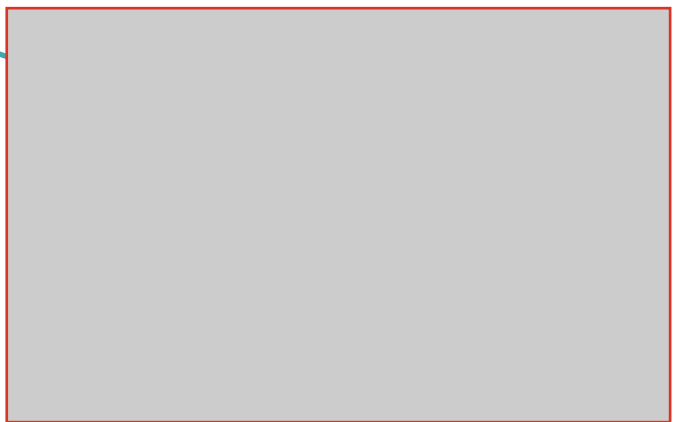
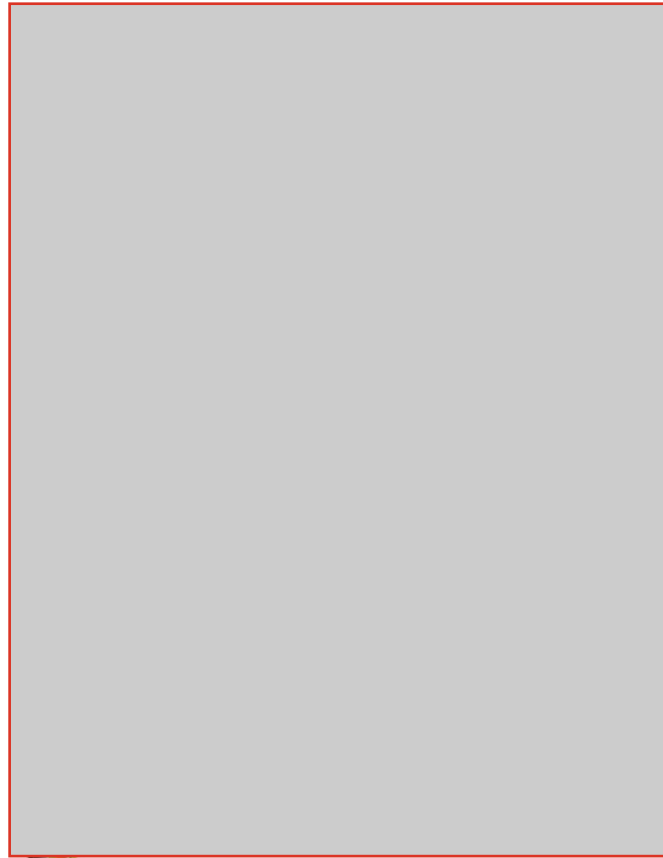
Die belangrikheid van Suid-Afrikaanse fossiele (2)

6. DIE SELAKANT

1. Wat is die selakant?
Dit is 'n vis wat wetenskaplikes gedink het al miljoene jare gelede uitgesterf het.

2. Wat het die selakant wat anders is as 'n gewone vis?
Vier pootagtige vinne.

7. FOSSIELE VAN OERMENSE EN DIE WIEG VAN DIE MENS DOM

BrainyKaarte is 'n oorspronklike Brainysaurus produk.

Beskerm asseblief Brainy se lewensbestaan - Moet nie roofkopieë van hierdie produk maak en versprei nie.

www.brainysaurus.com
sel : 081 707 2313

